

Tone Vogrinec
VSI ME KLIČEJO TONA

zapisal Marko Radmilovič

PREDGOVOR

Med obrednimi jutranjimi kavami s prijatelji in tudi ob bežnih srečanjih z znanci pogosto obujamo spomine. Kaj češ, leta so tu. Takšna družba smo in takšen je moj krog znancev, da pogovor praviloma nanese tudi na zgodovino in uspehe našega alpskega smučanja – in vedno znova me »ponese«! Iz mene vrejo dogodivščine in po navadi me morajo na silo ustaviti. Poleg tega me povsem neznanji ljudje še danes ustavljajo na ulici: »Tona, kako je bilo to in to in kako je bilo tam in tam?« Nikoli jih ne pustim nepotešenih, ampak vedno je premalo časa, pa tudi spomin postaja luknjast, da bi vse te zgodbe, ki sem jih doživljal od mladih let, podrobno in bolj urejeno opisal.

Že pred leti so me nagovarjali: »Tona, kaj si ti nor, toliko si doživel, moraš napisati knjigo. To bi bilo zanimivo čtivo, tvoje zgodbe ne smejo v pozabo.« Ampak vedno sem se zavedal, da napisati knjigo ni mačji kašelj. Poleg tega sem poznal toliko pišočih, da sem vedel, da pisanje pobere ogromno časa. Jaz pa vedno zasut z aktivnostmi. Pred odhodom v pokoj enostavno nisem imel časa za sedenje pred računalnikom in brskanje po svojih spominih.

Nekega dne, ob razglasitvi Večerovega »Štajerca leta«, sem v mariborski Kazinski dvorani slučajno spoznal pisatelja in publicista ter dolgoletnega avtorja izredno poslušane radijske oddaje »Zapisi iz močvirja« na Valu 202, Svečinčana Marka Radmiloviča. Oba z Markom sva smučarja. Beseda je dala besedo in najin pogovor ob večerji se je končal z: »Morava napisati knjigo.« Toda pri tem je tudi ostalo.

Potem je prišla korona. V Sloveniji se je življenje ustavilo in naenkrat sem imel časa v izobilju. *Morda je sedaj*

napočil trenutek za knjigo, sem pomislil. Približujem se osemdesetletnici svojega rojstva in kdo ve, koliko spominov mi bo še ostalo. Poklical sem Marka, ali je še pripravljen sodelovati. Po dopoldanski kavi v mariborskem lokalu Rožmarin sva si segla v roko. Po smučarsko: »3, 2, 1, štart!«

Po približno letu sodelovanja, brskanja po spominih, kontaktiranja bivših tekmovalk in tekmovalcev ter nešteti sodelavcev in sopotnikov je moja biografija pred vami. V knjigi ne opisujem le smučarskih dogodkov, temveč tudi svoje družinsko življenje in druženje s prijatelji, opišem pa tudi druge dogodke, ki se jih v osemdesetih letih kar nabere.

Vsem, ki so mi pomagali in svetovali, se ob tej priložnosti zahvaljujem. Neprecenljivo pa je bilo sodelovanje z Markom Radmilovičem, brez katerega ta knjiga, vsaj ne v takšni obliki, ne bi nikoli izšla.

Uvod

LJUBLJANA–MARIBOR

Petkovo jutro vstane umito kot še nikoli. Sedim na pragu gostilne na Trojanah. Znamenita je po milijonih krofov, sam jo še vedno imenujem s tradicionalnim imenom »Pri Konšku«. Spal sem dobro. Malo me bolijo noge, preizkušam drugi par športnih copat, ker se mi na peti dela žulj. 8. november 1991.

Pogledam proti zahodu, pogledam proti vzhodu.

Navadno jutro v nenavadnem življenju. Na svoji življenjski poti sem se znašel na toliko razpotjih, da ne verjamem v naključnost tega jutra.

Trojane/Atrans. Štajerska in Kranjska, dve pokrajini, ki sta me zaznamovali in določili. Mladost v Mariboru in zreła leta v Ljubljani. Ter nenehna beganja od enega do drugega mesta. Iz Maribora v Ljubljano in nazaj.

Slovenija je nekaj mesecev nazaj postala samostojna. Jugoslavija, ki sem ji toliko dal, je prenehala obstajati. Za seboj puščam eno državo in se pripravljam na sooblikovanje nove. Čez nekaj mesecev bom postal abrahamovec. Ne da bi na to kaj dal, ampak pravijo, da je petdeseto leto prelomnica. Vse to se mi tistega jutra mota po glavi, ko gledam v peto in se soočam s klasično dilemo glede žuljev. Naj ga prebodem ali ne?

Težko je reči, da medalje nismo pričakovali. Ampak januarja 1991 na svetovnem prvenstvu v Saalbachu smo bili invalidna reprezentanca. Še zadnjič smo si naredili jugoslovanske drese, čeprav sem na kape prešvercal napis »Slovenija«. Medijski vihar po tektonskem pretresu z odločitvijo Mateje Svet, da preneha smučati, se še vedno ni polegel. Na svetovnem prvenstvu nisem bil v najboljši koži,

smučarija, ki sem jo poznal, se je sesedala okoli mene. Jugoslovanska zveza, slovenska zveza, sponzorji, opremljevalci, tekmovalci, svetovni pokal ... vse te stalnice so pričele poplesavati, kot bi se znašle na majavih nogah, nevrednih pravega smučarja.

In potem se je od nekod pojavila Nataša Bokal. Mirno dekle, ki je rastlo in se razvijalo v senci fantastičnih Matejinih uspehov. Kot bi potrebovala njen umik, da zasije. Minulo se v naravi in v smučarskem športu vedno nadomesti z novim.

Mariborska Zlata lisica se je januarja leta 1991 selila v Kranjsko Goro. Praksa, ki sem jo kot Mariborčan preklinjal in jo kot direktor smučarskih reprezentanc pozdravljal. Glavno je, da se tekma odvije pri nas. Lisica je bila ena zadnjih generalk pred svetovnim prvenstvom.

V veleslalomu je Bokalova s številko 47 prismočala na drugo mesto. Fantastičen uspeh. Oblíž na rane in vse to. Ampak potem je v soboto zmagala v slalomu. Veronika Šarec je bila tretja. Spet smo dobili reprezentanco. V nedeljo še nadomestni slalom iz nemškega Bergna. Bokalova najboljši vmesni čas in odstop, Šarčeva spet tretja.

Čez nekaj tednov, zadnjega januarja, smo sedeli v hotelski avli v avstrijskem Saalbachu. Novinarji so se nam ob takšnih priložnostih pridružili na nekakšnih neformalnih čvekah. Bili so korektni, ti spremljevalci našega smučanja, razen izjem so vedno ločili, kaj je *on* in kaj je *off the record*. Pa kibicali so radi.

»Tona, če jutri katera od naših na slalomu osvoji medaljo, kaj boš naredil?«

Imel sem zgodovino neumnih stav. Začelo se je s skokom v fontano ob Bojanovi zmagi na mladinskem svetovnem prvenstvu, potem se je nadaljevalo z britjem br-

kov v Wengnu, z javnim striženjem v Sarajevu ... Postal sem žrtev lastne neumnosti. Ampak domišljjal sem si, da s stavami dvigujem razpoloženje, dvigujem moralo, da jem tekmovalcem samozavest. Danes dvomim, ali sem komu kaj pomagal, toda ko so stave postale javne, so od mene nekaj podobnega pričakovali. Tistega večera nisem imel nobene izvirne ideje.

»S kolesom se bom peljal iz Ljubljane v Maribor!«

»S kolesom je brezveze. To zmore vsak. Pojdi peš. To bi bilo nekaj!«

Novinarski zbor se je zabaval in na koncu sem privolil. Stavil sem. Nataša je naslednji dan dobila srebrno medaljo in deset mesecev pozneje me je novembrsko jutro ujelo na Trojanah.

Ne želim se že na začetku svojih spominov hvalisati, ampak ko sem se po tradicionalni novinarski konferenci smučarske zveze pred sezono 1991/92 preobul in preoblekel, sem se odpravil izpolnit izgubljeno stavo. Iz Ljubljane sem odšel kot mesija. Kamere, novinarji, navijači. Kamorkoli sem prišel, so me sprejeli in pozdravljali.

»Zdravo, Tona ... Kako gre, Tona? Je še daleč, Tona?«

Vsi me kličejo Tona, kjerkoli se pojavim! Plačujejo mi čaje, pijače, kosila, spanje. Bolj ko se bližam Štajerski, bolj noro postaja. Sprejemi s politiki, župani, kurenti sredi novembra skačejo ob meni zadnjih nekaj kilometrov, ki jih prehodim z Dušanom Senčarjem. Svojim mentorjem, prijateljem, sodelavcem. V Mariboru me pričakajo kot junaka, kot vedno se konča pri Anderliču. »Zbrala se je množica radovednežev,« bodo napisali časopisi.

Zvečer se doma pogledam v ogledalo. Presenetljivo sončni novembrski dnevi pa tudi obcestni prah slovenske cestne resničnosti so mi obraz že pripravili na torturo

zime, ledenikov in snega. Ampak obraz v ogledalu je moj obraz. Pripravljen na nov obrat, na ritem, ki mu sledim že vse življenje. Od zime do zime, od sezone do sezone. Potem ko sem pešočil od Ljubljane do Maribora, ko sem se otresel starega in objel novo, sem ugasnil luč nad umivalnikom in obraz je izginil.

BERNEKERJEVA

Rojen sem bil 24. februarja 1942, sredi vojne. V tistem mesecu je v Mariboru zapadlo toliko snega kot kasneje nikoli več. Starša sta mi povedala, da ga je bilo meter in pol. Vse mesto je bilo zasuto. Ne vem, ali so bile rojenice, ampak ta februarski sneg je vplival na vse moje nadaljnje življenje. Pa ne le sneg. Rad sem imel vodo v vseh agregatnih stanjih in rad sem imel športe, povezane z vodo. Že kot otrok sem si zastavil nekaj športnih ciljev. Prvi je bil smučanje, seveda. Potem sem si želel, da bi lahko poletel z jadralnim letalom. Nikoli nisem imel te možnosti. Tretji cilj, jadрати. To mi je uspelo, jadrnico sem prodal šele pred kratkim. Za konec sem si želel s kajakom veslati na divjih vodah. A tudi na reko se nisem nikoli spravil. Ampak že kot otrok sem vedel, da bo moje življenje povezano s športom, vodo in naravo.

Moj oče Gustl je bil trgovec. V Ljubljani je končal trgovsko šolo in že pred vojno je imel v Mariboru trgovino z metriskim blagom. Bila je na Ulici 10. oktobra in stari Mariborčani so jo poznali kot »češki magazin«. Ni bil edini lastnik, imel je partnerja in prav dobro mu je šlo, mi je pravil. Ampak trgovino z vsem imetjem mu je Informbiro nacionaliziral in nikoli več se ni postavil na lastne noge. Poslej je bil uradnik v raznih državnih službah, najdlje v Gozdnem gospodarstvu Maribor, kjer je tudi dočakal penzijo. Vmes je bil vodja poslovalnice Jugovinila na vogalu Slovenske in Gosposke.

Moja mama, Gretka Jaš, je bila rojena na Dunaju, ampak otroštvo je preživela v Mariboru. V avstrijsko prestolnico se je vrnila na šolanje, nato se je za vedno preselila v

Maribor, kjer je spoznala očeta. Delala je v pisarni. Najdlje in nazadnje v računovodstvu podjetja Tobak.

Iz otroštva se živo spominjam še ene osebe: stare mame po materini strani, Leopoldine Zechmeister, poročene Jaš. Rojena Dunajčanka je po vojni prišla pomagat mlademu paru v Maribor. Postala je moja dodatna mama in razvajala me je, kolikor je le šlo. Z njo sem govoril samo nemško in ta jezik je postal moja druga materinščina. Kasneje so mi nemščina in seveda tudi drugi jeziki, ki jih govorim, odpirali vrata po vsem svetu.

Nikoli nisem spoznal babičinega moža, torej starega očeta po mamini strani. V Mariboru je bil bogat podjetnik, na današnji Ulici 10. oktobra je imel delikatesno trgovino. Bil je tudi precejšen avanturist. Že takrat je hodil sam na počitnice v Ameriko. Po dva, tri mesece ga ni bilo nazaj, zato je bila ločitev od stare mame seveda logična posledica njegovih turnej.

Tudi drugega dedka nisem poznal. Bil je strojevodja, »mašinfirer«, in med napadi zaveznikov na Maribor je njegovo kompozicijo zadela bomba ter ga usmrtila. Očetove mame se sicer bežno spomnim, ampak tudi ona je umrla kmalu po vojni.

Po očetovi strani smo Prleki. Oče je bil rojen v Ljutomeru, vse življenje je ostal navezan na ta kraj in seveda na tamkajšnje vino. Imel je cel kup bratrancev Prlekov. Tam okoli Železnih Dveri je polno Vogrinecov. Še danes vsake toliko na ulici srečam sorodnike iz Prlekije, vsi po vrsti so veseljaki.

In kot takšnega se spominjam tudi očeta. Kot veseljaka, ki je rad popil kozarec vina, predvsem pa je oboževal šport. Bil je športnik, oba z mamo sta smučala pri Sokolu, kar takrat ni bilo najbolj običajno. Spominjam se, da

me je jemal s seboj na vse mogoče športne prireditve. Če prav pomislim, v Mariboru ni bilo športnega dogodka, ki ga oče ne bi obiskal in kamor me ne bi vzel zraven.

Tako sem imel pol veseljaške prleške in pol stroge slovensko-nemške vzgoje. In sem odrasel v kombinacijo obojega. Iz najbolj zgodnjega otroštva se spomnim toplega doma in nekakšne, bom kar zapisal – svobode!

Že kot otroku so mi dovolili, da sem s klubom sam hodil na treninge in tekmovanja. Učila sta me samostojnosti, čeprav se takrat tega nisem zavedal. Hudiča, pri štirinajstih sem odšel na štop v Rovinj na morje, pri šestnajstih pa sem bil že finančno samostojen. Opravljal sem razna priložnostna dela, samo da sem si lahko privoščil vse svoje športe in opremo zanje.

Imam tudi leto in pol mlajšo sestro, Silvo Mrkalj, ki danes živi v Škofji Loki. Do nje so bili starši, in tudi stara mama, bolj strogi in kot otrok je večkrat rekla: »Ti si pri omi nekaj posebnega, mene pa nobeden ne šmirgla!« Seveda to ni bilo res, drži pa, da so bili do nje bolj zaščitniški. Do mene pa ... saj ne, da bi živel na ulici, ampak starša sta enostavno zaupala vsem športnim delavcem, ki so skrbeli za nas pri Braniku. Nikoli nista bila panična, kje sem in kdaj pridem.

Kot družina smo bili zelo povezani. Pustili smo si prostor, po drugi strani pa smo bili zelo navezani drug na drugega. Mama je na starost postala dementna. Z žalostjo se spominjam tistih časov. Preselil sem jo v hišo, kjer živim še danes, in prišla je še sestra, ki si je utrgala dve, tri leta življenja, da je skrbela zanjo.

Recimo, da sem imel zelo napredno vzgojo, ampak še večja sreča je bila, da sem živel nekaj hiš stran od Ljudskega vrta. Rodil sem se sicer na Glavnem trgu, ampak

tam smo stanovali zelo kratek čas. Takoj po vojni so se v mestu pojavile prazne stavbe pobeglih Nemcev in njihovo imetje so enostavno razdelili med meščane. Sicer ne vem, kako je očetu uspelo dobiti stanovanje v eni izmed teh vil, ampak mu je. Stanovanje na Bernekerjevi je bilo sicer majhno, ker je bilo v hiši več strank, ampak imeli smo svoje stanovanje. Po osamosvojitvi je stanovanje zapadlo pod denacionalizacijo in ga nimamo več, ampak dokler je lahko, je mama živela na Bernekerjevi.

Okolica Ljudskega vrta je bila vedno ugleden becirk. Nobenih delavskih blokov, same individualne hiše. Skoraj vile. Ker danes živim v bližini, se pogosto peljem mimo starega stanovanja. Zdaj je ves predel obnovljen, same nove fasade, ampak že takrat je imela hiša dvorišče s sadnim drevjem in na tem dvorišču ter na ulici sem preživel mladost. Prekrasno mladost.

V najzgodnejših spominih nastopajo prijatelji z ulice. Z veliko večino smo povezani še danes. Prijateljstva, stara osem desetletij. Tu je stanoval Saša Geržina, nekaj mesecev starejši od mene, na drugi strani ulice Karli Ferenčak, mesec dni starejši, in seveda še vsa ostala družina. Na ulici smo igrali nogomet, igrali smo se ravbarje in žandarje, prirejali smo cirkuške predstave, poleti pa hodili plavat na Mariborski otok. To je bilo celo popotovanje.

Od naše ulice do otoka ni bilo ničesar. Prazno. Koruzno polje. Mesto se je proti Kamnici razširilo šele kasneje. Starši so nas pustili in bosí smo šli na otok, a kaj, ko nismo imeli denarja za vstopnino. Plačilu se nisi mogel zlahka izogniti, kopališče je bilo le na otoku. In smo razvili sistem, kako se pritihotapiti tja. Najboljši plavalci smo plavali čez Dravo do otoka. Takrat je bila še deroča, ker nizvodno še ni bilo jezú. Tisti, ki je bil najslabši pla-

valec, je šel čez most, plačal vstopnino in s sabo odnesel naša oblačila. Mi pa smo plavali. Ampak moral si biti hiter, da te tok ni odnesel mimo spodnjega dela otoka, ker bi potem moral plavati do Koblarjevega zaliva in nato ponovno poskusiti. Na srečo nam je vedno uspelo priplavati na otok, potem pa veselje na kopališču. Zvečer smo se oblekli v suha oblačila in flegma odkorakali ven. In s to klapo se še vedno družimo.

Ljudski vrt je pomenil Branik. Takrat je bil sicer še Polet, ki se je v Branik preimenoval 26. oktobra 1951. Neka dne sva z Geržino rekla: »Greva na Branik!« In sva šla. Tako sem postal član Branika. Še vedno hranim prvo člansko izkaznico, ponosen sem nanjo. Včlanil sem se 10. avgusta 1953. Enajst let star. Zaradi smučarije. Česa drugega pa?

Ko sem bil star enajst let, je bila v mestnem parku smučarska tekma. Tek na smučeh. Za razne kategorije, tudi za pionirčke. In na tej tekmi sem tekmoval. Še vedno hranim sliko. Tekel sem na smešnih smučkah, brez robnikov, in na cilj prišel enajsti. Prijatelj Karli Ferenčak, kasneje zelo dober tenisač, je bil sedmi. Še danes mi pravi: »Kaj bi šele jaz naredil v smučariji, ko sem te na prvi tekmi nažgal za štiri mesta!«

Karli se je na srečo posvetil tenisu, mi pa smo imeli družinskega prijatelja Viktorja Purkeljca. V zgodnjih petdesetih je bil predsednik Smučarskega kluba Branik in sprejel me je v klub. Bil sem najmlajši član. Smučarski klub je bil takrat izjemno dobro organiziran. Cel kup odličnih funkcionarjev je delovalo tam in ves čas so gojili tudi tekmovalno smučanje. Od teh funkcionarjev sem se ogromno naučil o organizaciji smučanja, bili so moji prvi vzorniki. Kot otrok sem sedel na sejah, ni mi jasno,

kako me niso zabrisali skozi vrata, in vlekeli na ušesa ... Klub je takrat imel odlične tekmovalce – Dušana Šobra, še danes živi, pa pokojnega Ivana Sevčnikarja; bila sta sicer dve generaciji pred menoj, ampak takrat že blizu jugoslovanskega vrha.

Če danes gledam nazaj, se je usoda prvič poigrala z menoj leta 1955. Nikoli ne bom pozabil, zdi se, kot bi se zgodilo včeraj. Smučali smo na Glažuti. Začetek sezone, prvi sneg. Takrat do Glažute nisi mogel z avtom, pa saj jih tudi ni bilo. Takrat še nihče ni imel avta. Pa gondole še tudi ni bilo. Peš na vrh Pohorja in mimo Mariborske kočice do Glažute. Tja, kjer je danes smučišče Pisker. Tam smo potem imeli treninge ali tekmovanja. In enkrat se pojavi tovariš v živo rdečem puloverju. Gledal sem, kaj je to za en. Na puloverju je imel napis »Crvena zvezda«.

»To je Senčar, to je Senčar ...«

»Pa kaj potem, če je Senčar!«

Ime mi ni nič pomenilo. Dušan je bil pravnik in po vojni je najprej služboval v Beogradu ter tam postal generalni sekretar Smučarske zveze Jugoslavije. V zgodnjih petdesetih se je preselil v Maribor. V mestu je imel odvetniško pisarno, kot smučarski zanesenjak pa je leta 1956 postal predsednik Smučarskega kluba Branik. Takrat se je zbrala vsa ta kompanija: Franci Čop, Marjan Kožuh, Mirko Sitar in ostali. Brez njih ne bi bilo ne Pohorja ne Zlate lisice, tudi Smučarskega kluba Branik ne, mene kot smučarskega delavca in tekmovalca pa sploh ne.

Zato pravim, da je bilo tisto srečanje usodno. Senčar je imel izjemne organizacijske sposobnosti. Po eni strani je bil večkrat aroganten, da je morebiti kdo tudi zapustil skupino in celo klub, ampak v veliki večini primerov je ljudi združeval, predvsem pa motiviral. Ambiciozno je

razmišljal in prave naloge dajal pravim ljudem. Takrat je vse začelo iti navzgor.

Ampak nekaj moramo vedeti. Smučarija je trajala samo štiri mesece. Pa še to le takrat, ko so bile dobre zime. No, takrat so zime še bile prave. Preostalih osem mesecev nismo mogli stati in gledati v luft. Tako smo začeli igrati košarko in tenis. Igrišča smo imeli čez cesto. Opazovali smo igralce, medtem ko smo na cesti brcali žogo. Oziroma kepo, narejeno iz zoknov. Nekoč sem od sorodnice iz Nemčije dobil pravo žogo. To je bilo tako, kot če bi danes dobil helikopter. Madona, sem bil važen. Nisem je dal iz rok. Če sem moral sedeti doma in vaditi klavir, je bila žoga z mano, oni na ulici pa so me čakali.

Oče je po malem igral tenis. Doma je imel lopar. In ko smo malo zrasli, smo se vsi mulci preselili na tenis. Takrat je bila tam skupina boljše situiranih Mariborčanov, recimo jim tako, ki so teniški klub držali pokonci, mi pa smo jim pobirali žoge in s tem zaslužili tudi kakšen dinar. Če smo pridno pobirali, smo lahko za njimi tudi malo igrali. Ampak igrali smo z *balončki* – to so bile že tako oguljene žogice, da se je skozi tkanino videla guma. Nove žoge, kosmate, so imeli le bogataši, nam so jih dali, ko je ostala samo še guma. Žogice so bile črne. In s tistimi smo začeli igrati tenis. Ampak smo kljub temu kar hitro napredovali.

Ne spomnim se, da bi nas kdo treniral. Tu in tam ti je kdo pokazal kakšen udarec, ampak da bi imeli organiziran trening, to pa ne. Vendar smo celo v slovenskem merilu napredovali in leta 1956 sem bil med svojimi letniki, se pravi pionirji do štirinajstega leta, uvrščen med prve štiri v Sloveniji. V tistem času je bil v moji kategoriji tudi Boris Breskvar, kasneje trener Steffi Graf, Borisa Beckerja in še

kupa drugih igralcev v Nemčiji. Njega sem takrat tudi premagal, ampak daleč od tega, da bi bil najboljši. Podobna zgodba kot pri smučarji. Nikoli nisem bil najboljši, vedno pa sem se plazil med prvimi štirimi. Ali pa sem bil peti.

Tistega leta Karli Ferenčak, ki je bil boljši ob mene, ni mogel odpotovati na jugoslovansko prvenstvo v tenisu. Turnir je bil na Paličkem jezeru pri Subotici v Vojvodini. Pa sem vskočil. Šli smo štirje Slovenci, vodja ekipe je bil gospod Šauperl, ki je s seboj vzel dve hčerki. Ta pravih let za nas. Anjo še danes včasih srečam. Turnir se je začel. Relativno dobro sem igral, in če se prav spominjam, sem prišel do četrtfinala. Na tisti tekmi sem igral proti nekemu Zagrebčanu, ki sem ga imel že zaklanega. Prvi set sem visoko zmagal, drugega vodil 5 : 0. Šauperlovi puncici sta me gledali in seveda sem se začel afnati: lopar spodaj, pa zadaj, pa sem pa tja. Tako sem izgubil drugi set. Tretjega sem spet vodil in imel praktično dobljen dvoboj, ko se je ponovila ista zgodba. Zgubil sem tretji set, izpadel, nisem šel v polfinale, zlomil sem lopar in rekel: »Tenisa se ne grem več!« Takrat sem zaradi prepotentnosti, domišljavosti, afnanja in zaradi Šauperlovih puncic zajebal prvenstvo in končal teniško kariero.

Ampak sem imel tenis vseeno preveč rad, da bi se mu čisto odpovedal. Dolga leta, najmanj do leta 1972, se pravi šestnajst let, nisem stopil na igrišče. Potem sem ponovno začel. Seveda čisto rekreativno. Že takrat je bil na tenisu oziroma na Braniku majhen bife. Tam smo sedeli po cele ure. Se je pa rekreativni tenis po letu 1970 v Mariboru kar razvil. Kup ljudi je prihajalo in so igrali. Neke kvalitete ni bilo, ampak ljudje so uživali. In ti, ki so prihajali na novo, seveda niso vedeli, da sem bil pred šest-

najstimi leti kvaziaktivni tenisač. In ko enkrat tekmuješ, ti nekaj kvalitete vseeno ostane.

Na tenisu se je pojavil nov igralec, Maksimiljan Kevc mu je bilo ime – žal je pokojni. V gledališču je igral violino, bil pa je tudi pravnik, nato dolga leta odvetnik v Mariboru. Takrat je bil še študent in glasbenik in bil je pri denarju. Mi pa ne. Prišel je na tenis in na veliko razlagal, kako on tenis in gor in dol, pa sem rekel:

»Kaj boš ti ... nažgem te, kadar čem ...«

»Kaj? Ti boš mene nažgal?«

»Ajde,« sem rekel. »Pa greva.«

In kot se bo še izkazalo ... rad stavim.

Beseda je dala besedo in predlagal sem mu: »Staviva za deset tisoč dinarjev!«

To je bil rdeči bankovec. Po mojem zdaj kakšnih petdeset evrov. Ni bilo tako malo denarja. »Dajva vsak enega rdečega na mrežo.«

Potem pa sem, pač prebrisan, kot sem bil ... Začela sva igrati in takoj sem videl, da nima najmanjše šanse. Ampak igral sem tako, da sem komaj zmagal, imel je kup lepih možnosti, na koncu pa sem ga vedno premagal. Eno leto sem jemal denar od njega. Eno leto me je štendiral. Dokler se drugim ni zasmilil in so mu rekli: »Pa on je ja včasih igral tekmovalni tenis!«

Tenis sem tudi kasneje relativno dosti igral. Igral sem ga vse do nedavnega, do Kocijančičeve smrti. Zadnji dve, tri leta, odkar me je zapustilo koleno, sicer manj, včasih pa pogosto. V smučarskih krogih smo igrali legendarne dvojice. Janez Kocijančič, Stane Valant, Jaro Kalan, Janez Bukovnik in jaz. Pet nas je bilo, ampak vedno je kdo manjkal. Triindvajset let sem živel v Ljubljani in tam mi je bil tenis edina rekreacija. Dobivali smo se na Olimpiji in po

partiji zmeraj šli na kakšen prigrizek. Rezultate smo vso sezono seštevali, jaz sem vedno igral z Bukovnikom, na drugi strani pa Valant in Kocijančič. S tem, da je Valant igral na moji ravni, Kalan oziroma Bukovnik ter Kocijančič pa na nižji. Če je bil čas, smo igrali celo pozimi – nenavadno za smučarje. Najprej zunaj, potem pa v dvorani v BTC. In da nismo igrali brezveze, smo vedno rekli, da igramo za girice. Ampak nikakor nismo prišli do teh giric. Potem pa se je bližal kongres FIS v Riu de Janeiru. Bilo je leta 1994 in mi vsi med delegati. In smo rekli: »Girice bomo pojedli v Riu!«

Nekaj dni pred kongresom me je poklical Heinz Gurtner. Možak ima v Bernu potovalno agencijo, ki že leta organizira vsa potovanja za svetovni pokal. Delni lastnik agencije je tudi FIS. Rekel je: »Tona, bi šel ti z mano v Rio en teden prej, da mi pomagaš pripraviti vse potrebno za prihod delegatov? FIS plača vse stroške!«

V Riu sem bil že enkrat prej, ko smo se vračali s treninga v Argentini, ampak o tem bom pripovedoval kasneje. Povem naj samo, da me je Rio privlačil že kot otroka.

»Super, Heinz, z veseljem, zakaj pa ne!«

V Zürichu sva sedla v letalo, prvi razred. *Varig*, brazilska letalska družba, česa takega še nikoli nisem videl, vse življenje sem se stiskal v ekonomskem razredu. Razvijanje do konca, na sosednjem sedežu je sedel predsednik FIS. Potem se je vse to nadaljevalo še v Riu, kjer sem en teden užival življenje in našel krasno ribjo restavracijo na Copacabani. In ko so na kongres prišli moji tenisači: »Ajde, gremo na večerjo, poravnajmo teniške račune!« Tisto leto sva z Bukovnikom v dvobojih zmagala 45 : 41. Namesto giric smo jedli jastoge, ribe, pili najboljša vina. Valant in Kocijančič pa sta plačala ko žuta.

So pa tenis igrali tudi drugi smučarji. Športa sta kompatibilna. Pokojni Tomaž Cerkovnik je bil dober. Sandi Kavčič, ki je bil manj uspešen v smučariji, je bil odličen tenisač. Njegov sin Blaž Kavčič je danes med profesionalci.

Pavle Kos, bivši rokometaš, je bil upravnik teniških hal v BTC-ju in je konec zime, preden se je začelo spet igrati zunaj, tradicionalno organiziral teniško srečanje športnih kolektivov. Prišle so različne reprezentance: smučarji, nogometaši, rokometaši, košarkaši. In vse te reprezentance smo igrale druga proti drugi. To so bila lepa druženja. Med nogometaši, recimo, je nekaj odličnih tenisačev. Brane Oblak, odličen tenisač, Srečko Katanec tako ali tako ... Bila je ogromna senzacija, ko je naš Kavčič premagal Katanca. Smučarji smo premagali nogometaše.

Teniški primat med smučarji sem počasi izgubil, mladi so preveč napredovali. Kot mlad pa sem se zapisal še enemu športu. Če izvzamem smučanje, ki je pri meni izven konkurence, je moja največja športna ljubezen zagotovo – rokomet!

Začetki malega rokometu v Jugoslaviji segajo v leto 1955. Pred tem smo, tudi v Mariboru, poznali veliki rokomet. Ampak igra je bila komplicirana, preveč podobna nogometu, s preveč igralci in velikim igriščem. Zato je v petdesetih počasi zlezla v zaton. Takratni Branik je imel močno ekipo velikega rokometu. In eden gonilnih v tej rokometni ekipi je bil Dušan Šober. Kot igralec/trener je imel zveze v tujini in si je v tujih klubih tudi nabral nekaj izkušenj. Spomnim se, da je igral celo nekdo iz Trbovelj, in s takšno ekipo je Branik leta 1956 prišel v prvo zvezno rokometno ligo. Še vedno v velikem rokometu. To pomeni enajst igralcev kot pri nogometu. Za gledalce verjetno

ni bilo preveč zanimivo. Tri polja in v vsakem so lahko igrali samo igralci tistega polja, le igralci srednjega polja pa so lahko prehajali naprej in nazaj. Nekako tako.

Z Geržino sva, stara komaj petnajst let, začela igrati veliki rokomet. Leta 1957 je veliki rokomet začel dokončno umirati in Branik ni več spravil skupaj enajst igralcev. Tako so prišli po nas mladince, ki smo bili člani ekipe takrat revolucionarnega malega rokometista, da popolnimo ekipo izumirajočega velikega. Geržino so postavili na eno krilo, mene pa na drugo. Bila sva bolj za število, vsi ostali igralci so bili odrasli moške. Igrala naj bi zgolj v napadu, v zadnji tretjini igrišča. Žogo je bilo, v nasprotju z malim rokometom, dovoljeno voditi z obema rokama, v glavnem zato, ker trava ni bila ravna. In če Šober ali kateri od velikih igralcev ni vedel, kam bi z žogo, jo je podal nama. Ampak le za trenutek, da se je znebil obrambnega igralca. Z Geržino sva bila pri petnajstih tako švoh, da nisva zmogla vreči bombe na gol. Bila pa sva toliko bolj spretna, da sva vrgla parabolo čez golmana. Toda tudi če sem dosegel gol, me je Šober sunil v rit: »Nimaš kaj na gol streljati. Kaj sem ti rekel?« Potem je veliki rokomet končno ugasnil in začela se je doba malega rokometista.

Aja, še to. Malo pred tem, leta 1956, smo bili vsi, cela klapa, pri košarki. Ampak košarko smo samo trenirali, nobenih tekem ni bilo. Moj največji prispevek k slovenski košarki je bil, da sem mlademu Ivu Danevu podajal žoge, ki jih je ure in ure metal na koš. Ko pa se je začel mali rokomet, so se takoj začele tudi tekme. Pionirske tekme. Šli smo gostovat na Ptuj, na Ravne in kaj vem kam še. Tako smo vsi zapustili košarko in presedlali k rokometu. Rokomet me je potem angažiral vse do leta

1968. Tega leta sem odigral zadnjo sezono, ko sem pomagal mladi generaciji igralcev Branika pri povratku v slovensko ligo, iz katere smo leto pred tem izpadli. Takrat je večina mojih prijateljev že odnehala.

Rokomet sicer še danes z veseljem gledam, ampak to je drug šport. Ni več to, kar je bil včasih. Znani smo bili po tem, da smo v igro vnašali domišljijo in kreativnost. Si recimo komu podal za hrbtom ali nasprotniku potisnil žogo med nogama. V igri je bilo dosti lepote. Danes pa, če nimaš dveh metrov ali več in če nisi nabildan, v rokometu nimaš kaj iskati.

Kot moštvo smo bili relativno uspešni. O tedanjem rokometu pa je treba vedeti še nekaj: takrat se ni igral v dvoranah. To je bil poletni šport na odprtem. Najprej na lešu, potem na betonu, šele mnogo kasneje smo se preselili v dvorane in na parket. To je bil šport, ki se je začel aprila, ko je bilo konec zime, in se končal septembra, najkasneje oktobra. To mi je odlično ustrezalo. Ko se je rokometna sezona končala, se je začela smučarska. Smučanje poleti na ledenikih še ni bilo razvito, smučišča niso bila opremljena z žičnicami. Poletno smučanje je bilo bolj rekreativno, zato je bilo dovolj časa za rokomet. In to je krasno pasalo skupaj.

Seveda so med športoma že takrat bile pomembne razlike. Rokomet je bil predvsem druženje. Sicer tudi zagrizeno tekmovanje, ampak predvsem druženje. Za to, da bi igrali rokomet, nismo trenirali z medicinkami, nismo razvijali mišic, nismo hodili na kondicijske priprave – igrali smo. Z veseljem smo igrali, medtem ko je smučanje bilo drugačna zgodba.

V smučanju sem bil na višji ravni, saj sem zelo hitro postal član jugoslovanske reprezentance. Zato sem ogromno

delal tudi individualno. Dosti sem tekel. Na Pohorje, s Pohorja, pa popoldne do Kamnice in nazaj. Tekel sem, kar je bilo takrat čudaško. Čudno so me gledali. Danes je normalno, da ljudje tečejo. Takrat pa so, če je kdo tekel, rekli: »Zakaj te toti laufa? Kaj se mu je zmešalo?«

Da v smučariji nisem bil boljši, je bil kriv moj značaj. Nisem bil *draufgenger*, kot je rekla moja babica. Po slovensko: nisem bil dovolj agresiven, dovolj napadalen. Bil sem ziheraš. Kljub temu sem trdo treniral in živel skrajno športno. Vse življenje alkohol in cigarete zame niso obstajali. Lomil sem ga le, da sem pil nezdrave gazirane pijače. To je bil moj edini prekršek, drugače pa praktično nobenega alkohola, nikoli cigarete, nikoli ponočevanja. Imel sem družbo, prijatelje in z njimi sem redno hodil v mesto. Poleg tega pa športno življenje. V glavnem ...

Bil sem tudi udeleženec ene večjih afer, ki so pretresle takratni športni svet. Odvijalo se je slovensko rokometno prvenstvo in v jesenskem delu smo dobili novega trenerja in tudi odličnega igralca, Darka Šetinca iz Brežic. Darko se je preselil v Maribor, postali smo prijatelji, bil je dober trener in dober igralec. Tako smo uspešno igrali v slovenski ligi, ampak pozimi je izginil. Končno smo ga našli in rekel je, da ne bo več igral za nas, ker se je preselil nazaj domov v Brežice. Madona, smo bili užaljeni in jezni. Nategnil nas je in ni nam bilo prav. Spomladi smo nadaljevali slovensko ligo in na koncu je prišlo do pomembne tekme.

Na lestvici smo bili zabetonirani kot drugi. Ker smo imeli samo še eno tekmo, tudi z zmago nismo mogli na prvo mesto. To zadnjo tekmo smo igrali v nedeljo dopoldne v Luknji. Za tiste, ki ne vedo: to je legendarno igrišče ob Ljudskem vrtu, ki so ga pred leti pokrili s streho, ta-

krat pa je bilo odprto, z lešem kot podlago. Igrali smo s Krškim. Krško je bilo praktično že odpisano, ker so bili predzadnji na lestvici in so bili na tem, da izpadejo. Izpada bi se rešili le, če bi Brežice zadnjo tekmo, ki pa so jo igrale že v soboto, izgubile, a so jo zmagale. Tako je moralo Krško naslednji dan zmagati – ne le zmagati, ampak zmagati z gromozansko razliko.

Ne vem, kdo je dobil idejo: »Dajmo se mi s Krškim zmeniti in jim pustimo, da tukaj visoko zmagajo! Ampak naj nam za to nekaj dajo.« Pojma nimam, kje se je ta dogovor odvil, ampak dorekli smo, da dajo oni klubu garnituro dresov, nekaj žog in da nas peljejo na večerjo, mi pa jim bomo pustili, da zmagajo. Vse to ne bi bilo tako sumljivo, če bi bila dovolj zmaga za en, dva ali tri gole. Ampak zmagati bi morali z nemogočo razliko. Zmagati bi morali najmanj s sedemnajstimi goli razlike – in tudi so. Bilo je 36 : 15, celo štirje goli več, kot je bilo potrebno. Jasno, nastala je revolucija, takoj so nas suspendirali. Primer je končal na Rokometni zvezi Jugoslavije. Šest mesecev prepovedi igranja.

Prijatelj Peter Kancler, o njem boste še slišali, je imel strica odvetnika. Pahor se je pisal. Artur Pahor. In on nas je začel v tem kazenskem primeru zastopati, v glavnem tako, da je iskal luknje v zakonu. »Pa ni tega dokaza, pa ni onega.« V nedogled smo se pritoževali in to je trajalo tako dolgo, da nam je kazen potekla in je afera šla v pozabo. Medtem seveda nismo smeli igrati.

Čas sem izkoristil za to, da sem stopil na stran rokometne pravice in postal sodnik. Kmalu so se mi v štajerski rokometni podzvezi za afero s Krškim maščevali. Barabe so me dali soditi odločilno tekmo Brežice – Celje v Brežicah. Za zmago v drugi ligi in napredovanje v prvo

slovensko ligo. Za glavo sem se prijel, seveda so se vsi še spomnili, kaj smo jim naredili na tisti tekmi. Rekel sem: »Grem, pa bo, kar bo!«

Takrat sem že imel svoj prvi motor, Puchov roller. To je bil neke vrste skuter. Sedel sem na tisti roler in se odpeljal v Brežice. Kar dolga pot je bila. In na mojo srečo in njemu v čast me je Darko Šetinc, žal že pokojni, pred Brežicami počakal. Poskusil me je pomiriti. Neuspešno. »Ves čas bom ob tebi, te bom zaščitil. Ker pripravljeni so, da te pretepejo kot svinjo, niso pozabili, kaj je bilo v Mariboru.«

Tekma se je začela, korektno sem sodil, ampak imel sem smolo, da je Celje zmagalo. Tudi če nisi kriv, si kriv, ko si sodnik. Ampak Darko me je zaščitil tudi po tekmi in takrat sem se iz Brežic rešil. Celje je zaslužen zmagalo in mimogrede – tista tekma je bila začetek vzpona rokometnega Celja. Takrat so prestopili iz druge slovenske lige in z leti prišli na evropsko raven. To je zgodba, ki je nikoli ne pozabiš.

Toda tenis, roket ... nič se ne more primerjati s smučanjem. Še danes zelo rad smučam. Normalni ljudje bi v mojih letih in s tako obrabljenim kolenom verjetno rekli, da nima smisla. Jaz pa ne. Smučanje, sneg, narava, gore. Vse to mi je pomenilo, mi pomeni in mi bo vedno pomenilo največ v življenju. Že od nekdaj.

Najprej sem bil tekmovalec. Tekmoval sem tako, kot se vozi avto – prilagodiš vožnjo razmeram na cesti. Moje tekmovalno smučanje je bilo prilagajanje vožnje razmeram na progi. Nikoli nisem po nepotrebnem tvegala. Ziheraš. Ampak samo enkrat sem bil poškodovan. Potegnili sem ročno zavoro, če je bilo prenevarno, in še danes smučam na ta način. Varno in racionalno. Pozimi še

vedno zberem nekaj deset smučarskih dni, kar pa ni nič v primerjavi z mojo trenersko kariero. Takrat sem bil na snegu od 140 do 180 dni. Ko sem prišel domov, pa sem šel še malo smučat na Pohorje.

Saj, Pohorje. Tu se je vse začelo. Štajerski smučarji smo vedno pogledovali proti Gorenjski, Franci Čop pa je naredil obratno. Z Jesenic je prišel v Maribor. Vzljubil je Pohorje in drugo polovico svojega življenja je pustil na našem hribu. Bil je legenda smučarskega športa in še danes ne razumem, da mesto ne premore ulice, imenovane po njem. Dva mandata sem bil v mestnem svetu. Dva mandata, med katerima sem vedno znova predlagal, da bi Čop in Senčar morala dobiti ulico. Pa pri politiki ni šlo nikoli skozi. Ker brez Čopa na Pohorju ne bi bilo ničesar. Bil je tudi prvi, ki je nekaj pomenil v širšem jugoslovanskem merilu, saj je bil v letih 1936 in 1948 olimpijec. Šele kasneje sta prišla Dušan Šober in Ivan Sevcnikar, ki sta kot tekmovalca posegala med prvih deset v Jugoslaviji. Takrat je bil smučarski monopol doma na Gorenjskem. Tine Mulej, Janko Štefe, Matevž Lukanc, kasneje Križajev oče, ki je še z mano vozil, vsi Tržičani. Smučarija je bila v njihovih rokah. Kako sem sploh prišel zraven?

Za začetek sem treniral kot poblaznel. Na Bernekerjevi sem sedel na kolo, v panceljih, oblečen za smučanje, na štango od kolesa sem privezal smučke in palice ter se odpeljal do vznožja Pohorja. Tam sem kolo zaklenil, da mi ga ne bi ukradli, smučke na ramo in peš gor na trening. Če je bil na poseki sneg in če si prilezel do sedežnice, je še nekako šlo. Sedežnica Habakuk je bila zgrajena že leta 1950. Ko si prišel do nje, si potreboval še srečo, da je bilo tam vsaj devet ljudi. Luka, ki je takrat upravljal to sedežnico, je namreč rekel: »Dokler vas ni deset, ne bom

pognal!« Smo ga prosili in moledovali: »Pa daj, Luka, ne bit takšen, daj, poženi.« On pa samo: »Ni vas deset!«

Potem je le pognal, ampak ni bilo bogvekaj. Enkrat si se zapeljal gor pa smučal dol in to je bilo to. V glavnem se je treniralo peš. Poštamfali smo si progo, nasekali smo leskove kole in potem postavili nekaj vrat. Ampak tudi v drugih klubih ni bilo dosti boljše, mi smo imeli vsaj to prednost, da smo lahko šli na Glažuto, če na Bellevueju ni bilo snega.

Leta 1956, 26. februarja, so v Mariboru organizirali avtomoto skijoring. Divjo, skandinavsko jago, pri kateri smučarja vleče konj. Pri nas je bilo bolj po štajersko: avto, štrik, smučar. Tistega leta je bil, v nasprotju z današnjimi časi, Maribor ves pod snegom. Konec februarja, dva dni po mojem rojstnem dnevu. Štart na Mladinski ulici, nato do Kamnice, dol do glavne ceste pa gor mimo Fontane in še enkrat do Mladinske. To je bil en krog. Tekmoval sem že leto prej, ko sem zmagal med pionirji, z drugim najboljšim časom v absolutni kategoriji. Leta 1956 sem bil star štirinajst let in prvi favorit. To vlogo sem na tekmoivanju tudi upravičil. Zmagal sem v svoji kategoriji in tudi absolutno, s povprečno hitrostjo 65,2 kilometra na uro. Ampak kako sem lahko bil tako hiter? Ker šofer pač vozi, kot vozi. Bila sva dogovorjena, da mu bom pokimal z glavo, če bom menil, da lahko smučam hitreje, in takrat bo še pospešil. Ampak bil sem mali zajec in me je po cesti metalo sem in tja, tako da sem ves čas nehote kimal z glavo! On pa gas, gas, kolikor je šlo. Si predstavljate povprečje 65,2 kilometra na uro? To je kar hitro za smučarja, ki je s štrikom privezan za avto in po Kamniškem drevo-redu divja proti Kamnici.

Na smučarskih treningih je za nas mlajše skrbel Jože Sevcnikar, ki kot tekmovalec ni bil preveč uspešen. Potem je bila trenerka tudi Polonca Štefanec, profesorica na II. gimnaziji, vendar to ni bil trening v današnjem pomenu besede. Bolj rekreativni pohod na Pohorje: trikrat si se peljal, pa se je dan zaključil. Prvi zaresen trening je Senčar organiziral leta 1957 v Kitzbühelu. Ampak takrat me še ni bilo zraven. Sem pa kljub temu napredoval in prišel v mladinsko reprezentanco. Tam sem dobil prvega pravega trenerja. Takrat se je počasi začelo. Ambicije so zrasle in ob mnogih drugih ovirah smo trčili tudi ob pomanjkanje materiala. Z drugimi besedami – imeli smo zanič smuči.

Imeli smo recimo dva para smuči, ene dolge in ene kratke. Dolge za smuk, kratke za veleslalom in slalom. Tisti, ki je imel smuči posebej za veleslalom, je bil frajer. Dostikrat je bilo tako, da si imel samo en par varnostnih vezi. Potem si dal vezi z dolgih smuči na kratke, ko je bil na sporedu smuk, pa spet nazaj. To je pomenilo, da so bile luknje v smučeh že tako načete, da si ob močnejši obremenitvi iztrgal celo vez, zato smo luknje mašili z vžigalicami, da so vijaki prijeli. O kakšni posebni smučarski tehniki se nismo pogovarjali.

Ko smo bili kasneje v članski reprezentanci, je bil naš trener Marjan Magušar, ki je bil v nasprotju z mano, ko sem bil trener, izrazito nekomunikativen. Zelo malo je povedal, ampak bil je trener in vozil nas je na tekme po vsej Evropi. Sicer je v Sloveniji takrat že delalo nekaj smučarskih trenerjev – bili so na Jesenicah, v Ljubljani, seveda tudi pri nas v Mariboru. Spominjam se Staneta Rotarja iz Ljubljane ali Jožeta Kunšiča z Jesenic ... Seveda nismo govorili o neki visoki trenerski strokovnosti.

Postavili so proge in korigirali osnovno tehniko: »Pazi, kje imaš ramo, kje imaš roko ...« Take stvari.

Takrat se je stremelo k temu, da je bila drža na smučeh čim bolj naravna. Osnovne zahteve so bile: pritisk na robnik od špice do repa enakomeren, ramenska os ravna. To je bila pravilna tehnika, ki v glavnem velja še danes. Od tod pa si je vsak bolj ali manj prilagodil tehniko svojim individualnim sposobnostim in znanju – in že smo tekmovali. Tekmovali pa smo ogromno.

Na tekme sem začel hoditi pri petnajstih. Najprej na lokalne, kmalu na republiške in kasneje na državne ter končno še na mednarodne. Do leta 1960 sem nastopal med mladinci in dosegel celo vrsto zmag. S sotekmovanci z Branika smo postali resna konkurenca do takrat nepremagljivim Gorenjcem. V sezoni 1960/61 sem recimo prvič štartal med člani in na prvenstvu Slovenije zasedel tretje mesto v veleslalomu in osmo v slalomu; na državnem prvenstvu na Jahorini sem prvič resno opozoril nase. Na zahtevnem smuku sem prišel do cilja in na semaforju se je pokazala številka 3 – bil sem navdušeno tretji. A moje veselje ni trajalo dolgo. Tržičanu Petru Križaju, Bojanovemu očetu, so dovolili štartati še enkrat, češ da so ga med vožnjo ovirali. V drugo me je za nekaj desetink prehitel, tako da sem končal na četrtem mestu brez medalje. Takrat je zmagal Kranjčan Janez Šumi, ki je imel kar 13 sekund prednosti pred drugouvrščenim. Edini je smučal z »metalnimi« smučkami, ki mu jih je izdelal kranjski mizar Debeljak po vzoru francoskih proizvajalcev, vsi ostali smo imeli lesene. Francozi so s tem tipom smučí leta 1960 dominirali na olimpijadi v Squaw Valleyju. Ampak vseeno, s četrtem mestom sem postal stalni član jugoslovanske reprezentance, kar je pomenilo

tudi tekmovanje na mednarodnih tekmah, dobil pa sem tudi privilegij potovanja v tujino, kar je bilo podobno, kot da bi danes zadel na lotu.

Med tekmovalno kariero sem smučal na večini prizorišč, ki sem jih kasneje obiskal kot trener in direktor reprezentance. Že takrat so bile najpomembnejše destinacije enake kot danes: Val d'Isere, Wengen, Kitzbühel, Garmisch, Cortina ... Leta 1964 sem postal prvak Slovenije v slalomu in kombinaciji. Na osnovi teh rezultatov sem istega leta postal uradni olimpijski kandidat za zimsko olimpijske igre v Innsbrucku, ampak se mi v reprezentanco ni uspelo uvrstiti. Za četrtega udeleženca sva bila dva kandidata. Na internih kvalifikacijah, ki so potekale na Pohorju, sem se pomeril z Mežičanom Otom Pustoslemškom. V treh vožnjah sem enkrat zmagal, on pa dvakrat – in ostal sem doma.

Za tolažbo sem bil tisto leto proglašen za najboljšega športnika študenta v Mariboru, saj sem postal študentski prvak v smučanju in tudi v tenisu, seveda ob članstvu v rokometni ekipi RK Branik. Februarja 1967 sem zmagal na prvenstvu Slovenije v veleslalomu. Istega leta, leto dni pred koncem tekmovalne kariere, sem bil na prvenstvu Jugoslavije tretji v veleslalomu in tretji v kombinaciji, kar sta moja najboljša rezultata na zvezni ravni, ki pa se ni, roko na srce, kaj prida razlikovala od slovenske.

Pogosto sem nastopal na lokalnih tekmah. Na memorialih, smukih, vaških tekmovanjih, ki danes niti slučajno ne bi prišli v koledar smučarske zveze. Na takšnih tekmah sem bil po navadi dober, dostikrat sem zmagal. Doma na Štajerskem in na Koroškem sem bil nepremagljiv. In ena teh tekem, organizirali so jo na Prevaljah, mi je še posebej ležala. Imenovala se je Pavlov smuk. Tam

sem trikrat zmagal in še vedno hranim pokal, ki sem ga dobil v trajno last. Zanimivo, na pokalu je tudi ime Dušana Senčarja, ki je v tem smuku zmagal leta 1961.

Smuk poteka od Ravnjaka, to je od kmetije visoko v hribih nad mestom. Po eni od tekem sem tam postavil rekord, ker sem pojedel sedem pečenic z zeljem. Še dolgo so govorili, da česa takšnega niso še nikoli doživeli. Sedem polovičk, seveda, ne parov.

Tam je bila torej ena teh divjih prog – smučke na ramo pa peš gor. Prvi del je potekal po malo širši gozdni drči. Dovolj široki za konja in hlode. Naprej čez dva travnika in po sadovnjaku navzdol. Tam je bil skok. Kar precej zanimiv skok, vrglo te je trideset, štirideset metrov. Zavoj v desno in na koncu smuk naravnost v cilj. Čas je bil mogoče minuta ali pa nekaj čez. Pa sem na skoku skočil predaleč, padel in končal z zlomljeno nogo.

Kasneje sem zmagal tudi na Mariborskem slalomu, na tekmovanju, iz katerega se je razvila Zlata lisica. Takrat sem že imel prednost, ker sem vozil dober material. Spomnim se, da sem tekmovalke za Zlato lisico iz Bad Gasteina vozil v Maribor z gipsom na nogi.

Enako kot danes je tudi takrat material namreč večkrat odločal, kdo bo spredaj in kdo bo v ozadju. Mogoče so drugi bolje smučali, jaz pa sem tekoče govoril nemško. Počasi sem začel dobivati opremo neposredno od proizvajalcev smučí – kakšen par smučí pa kakšne vezi, ki jih drugi, ki so bili boljši od mene, niso dobili. Ampak ni mi bilo nerodno. Nikoli mi ni bilo nerodno potrkatí, vprašati ... Če ne vprašaš, ne moreš dobiti.

Zgodilo se je med pripravami na smuk v Kitzbühelu. Naenkrat sem opazil, da v eno izmed športnih trgovin tekmovalci vstopajo goloroki, ven pa hodijo s smučka-

mi. Šlo je za trgovino s smučmi Kästle, ki so bile takrat v sami špici. Vstopil sem in se začel pogovarjati, da sem iz Jugoslavije, da sem član reprezentance, pa kaj bi bilo, če mi odstopite kakšne smučke v preizkus, saj ni treba za zmeraj, le posodite mi jih. Tako sem navezal prve stike. In kasneje, ko sem skrbel za druge, je to postalo velika prednost. Da sem že imel vzpostavljene povezave s smučarsko industrijo in da sem že vedel, kako se tem stvarjem streže. Drugi fantje enostavno niso imeli jajc za to.

Moram pa reči, da sem rad tekmoval. Kljub temu, da je na mednarodnih prizoriščih za nas Jugoslovane veljalo: »Dober petdeseti, odličen trideseti!« Rad sem tekmoval, ker imam v osnovi tekmovalen značaj. Ne maram izgubljati. Ko z Alenko igrava karte, igram ostro. Ni mi prav, če zgubim. Ko grem na golf in izgubim, sem jezen. Pa tudi golf palico zabrišem in tudi lopar pri tenisu sem vrgel, če mi ni šlo. To tekmovalno miselnost sem kasneje vcepljal svojim tekmovalcem. Zavedal sem se, da sam kot tekmovalec nisem bil dovolj napadalen, agresiven, zato sem to zahteval od njih. Da bi dali od sebe več, kot so mislili, da so sposobni.

Je pa res, da sem jaz med svojo tekmovalno kariero zmagal že, če sem prišel v tujino. Tako smo takrat gledali na vso zadevo. Takrat iti v inozemstvo ... Ali si bil pri Udbi, pa so te kam poslali, ali pa so bila vrata zaprta. In če si lahko šel kot mlad mulec v tujino, na trening ali na tekmo, nekam v Francijo recimo, je bila to takšna boniteta, da je potovanje večini naših smučarjev takrat zadoščalo. Tekmovalni cilj smo dosegli že, ko smo se pojavili na prizorišču! In žalostno je bilo, da smo na teh tekmah, ko smo se srečevali s svetovno elito, v glavnem tekmovali med seboj, kdo bo najboljši Jugoslovan. Po navadi smo

bili v ekipi štirje moški in dve ženski ter Marjan Magušar kot trener. In edino sranje je bilo, če si bil med moškimi četrti. Potem se ti je lahko zgodilo, da na naslednjo tekmo nisi šel. Tako smo se v glavnem borili za prostor v ekipi. Iz tega ni moglo nastati nič pametnega. Je pa res, da si mene niso upali vreči iz ekipe. Imel sem namreč kombi.